

VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. BENDROJI DALIS

1.1. Varėnos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) – Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2008 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. T-VI-336 įsteigta biudžetinė įstaiga. Juridinių asmenų registre įregistruota 2008 m. liepos 14 d., veiklą vykdyti pradėjo 2008 m. lapkričio 26 d.

1.2. Pagrindinės biuro veiklos sritys: visuomenės sveikatos stiprinimas ir stebėseną Varėnos rajono savivaldybėje ir mokinių/vaikų visuomenės sveikatos priežiūra Varėnos rajono ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.

1.3. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 str. 35 punkte įtvirtinta, kad nuo 2014 m. sausio 1 d. visuomenės sveikatos stiprinimas ir stebėseną bei mokinių sveikatos priežiūra yra valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos.

1.4. Lėšos visuomenės sveikatos stiprinimui ir visuomenės sveikatos stebėsenai bei mokinių sveikatos priežiūrai yra apskaičiuojamos ir paskirstomos pagal Valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti reikalingų lėšų apskaičiavimo metodiką, patvirtintą LR sveikatos apsaugos ministro 2013 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. V-932 „Dėl Valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti reikalingų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ (2017 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1459 redakcija).

1.5. Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimais, mero potvarkiais, administracijos direktoriaus įsakymais bei Biuro nuostatais.

II. PERSONALO VALDYMAS

2.1. Biuro darbuotojų didžiausią leistiną skaičių nustato Varėnos rajono savivaldybės taryba. Biuro struktūrą, etatus, atlyginimo koeficientus tvirtina Biuro direktorius savo įsakymu. 2017 m. Biure dirbo 14 darbuotojų, didžiausias leistinas etatų skaičius - 14,25. Biuro pareigybių ir etatų skaičius 2017 m. gruodžio 31 d. pateikiamas 1 lentelėje:

1 lentelė. Biuro pareigybės ir etatai 2017 m. gruodžio 31 d.

Pareigybės pavadinimas	Patvirtinta etatų	Užimta etatų
Direktorius	1	1
Vyriausias buhalteris	0,5	0,5
Administratorius	1	1
Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas	2	1
Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas	1	0,5
Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistas	1	1
Mitybos specialistas	1	1
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas	5	4,5
Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų koordinatorius	1*	1
Psichologas	0,25*	0,25
Valytojas - darbininkas	0,5	0,5
Iš viso	14,25	12,25

*1,25 etato skirta Norvegų projekto „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų Varėnos rajono savivaldybėje prieinamumo ir kokybės gerinimas įdiegiant jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“ Nr. NOR-LT11-SAM-01-K-03-007 tęstinumui užtikrinti.

2.2. Biuro darbuotojų išsilavinimas: aukštasis universitetinis – 6, aukštasis neuniversitetinis – 3, aukštesnysis (arba jam prilyginamas) – 5. Biuro darbuotojų amžiaus vidurkis – 46 metai.

2.3. 2017 m. darbuotojų kaitos rodiklis buvo 23 proc.

2.4. Specialistų kvalifikacija ir išsilavinimas atitinka LR Sveikatos įstatymo nuostatas. Specialistai nuolat gilina savo žinias bei įgūdžius įvairiuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose. 2017 m. visi Biuro specialistai savo kvalifikaciją kėlė 100 proc. ir daugiau.

III. DOKUMENTŲ VALDYMAS

3.1. Biure už dokumentų rengimą ir tvarkymą, personalo valdymą atsakingi Biuro direktorius, vyriausias buhalteris, administratorius.

3.2. 2017 metais Biure iš viso apskaityta 316 dokumentų. Iš jų: užregistruotų gautų dokumentų – 79, parengtų siunčiamųjų dokumentų – 53, parengtų ir patvirtintų įsakymų – 184.

3.3. Vadovaujantis teisės aktais pertvarkytas, papildytas naujomis bylų antraštėmis ir naujai parengtas 2017 m. Biuro dokumentacijos planas. Jis sudarytas iš 7 skyrių (pagal atitinkamas veiklos sritis ir funkcijas), šiuose skyriuose įrašytos 68 bylos antraštės. 2017 m dokumentų registrų sąrašė įrašyti 8 registrai su jų identifikavimo žymomis.

IV. BIURO FINANSAVIMAS 2017 M.

4. 1. Visuomenės sveikatos biuras 2017 finansiniais metais gavo finansavimą iš valstybės biudžeto, savivaldybės biudžeto, biudžetinės įstaigos pajamų. Iš viso 106 469 eurų. (2 lentelė).

2 lentelė. Finansavimo šaltiniai ir lėšų paskirtis panaudojimui pagal veiklą.

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Lėšų paskirtis ir panaudojimas	2017 m. (eurais)	
			Planas	Įvykdymas
1.	Valstybės biudžetas (SAM)	Užtikrinti mokinių visuomenės sveikatos priežiūrą mokyklose	49730	49730
2.	Valstybės biudžetas (SAM)	Užtikrinti visuomenės sveikatos stebėseną ir stiprinimą savivaldybėse	38110	38110
3.	Savivaldybės biudžetas	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektai „Pedikuliozės prevencija Varėnos rajone“, „Sveiki mano dantukai“, „Tuberkuliozės prevencija Varėnos rajone“, „Alkoholio vartojimo mažinimas Varėnos rajono savivaldybėje“, psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos programa „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija jaunimo aplinkoje“	3114	3114
4	Savivaldybės biudžetas	Norvegų projekto „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų Varėnos rajono savivaldybėje prieinamumo ir kokybės gerinimas įdiegiant jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“ Nr. NOR-LT11-SAM-01-K-03-007 tęstinumui užtikrinti	9200	9121
5.	Biudžetinės įstaigos pajamos	Visuomenės sveikatos veiklai finansuoti	8000	6394

4.2. Biudžetinės įstaigos pajamos panaudotos ryšių paslaugoms, įstaigos veiklai reikalingų prekių pirkimui, įstaigos darbuotojų komandiruočių išlaidoms, komunalinėms, viešinimo, kompiuterinių programų priežiūros, banko paslaugų išlaidoms. Iš viso - 6394 Eur.

4.3. Mokinių visuomenės sveikatos priežiūrai panaudota 49730 Eur : 45053 Eur darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui, 4677 Eur ryšiams, prekėms, komunalinėms ir kitoms paslaugoms.

4.4. Visuomenės sveikatos stiprinimui ir stebėsenai panaudota – 38110 Eurų: 37518 Eur darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui, 592 Eur prekėms ir paslaugoms.

4.5. 2017 m. Norvegų projekto „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų Varėnos rajono savivaldybėje prieinamumo ir kokybės gerinimas įdiegiant jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“ Nr. NOR-LT11-SAM-01-K-03-007 tęstinumo užtikrinimui iš savivaldybės biudžeto buvo panaudota 9121 Eur: 8821 Eur Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų koordinatoriaus ir psichologo darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui, 300 Eur ryšių ir kitoms paslaugoms.

4.6. Aiškinamasis raštas ir 2017 m. finansinių ataskaitų rinkinys pateiktas biuro svetainėje:

<http://www.varenosvsb.lt/finansines-at.html>.

V. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMAS

5.1. Viešieji pirkimai vykdomi vadovaujantis aktualiomis teisės aktų redakcijomis, reglamentuojančiomis viešuosius pirkimus.

5.2. 2017 m. buvo įvykdyti 84 mažos vertės pirkimai. Pasirašyta 14 viešųjų pirkimų sutarčių.

VI. VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS IR STEBĖSENA

Visuomenės sveikatos stiprinimas – sveikatos mokymas, informacijos apie sveiką gyvenseną sklaidymas, sveikos gyvensenos propagavimas, formavimas ir nuo elgesio priklausomų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių mažinimas.

6.1. Parengtas ir 2017 m. sausio mėn. 23 d. Biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-11 patvirtintas 2017 m. Biuro metinis veiklos planas, kuriuo vadovaujantis buvo vykdoma visuomenės sveikatos priežiūros veikla Varėnos rajono savivaldybėje. 2017 metų veiklos prioritetai buvo Varėnos rajono savivaldybės gyventojų sveikatos stiprinimas, vykdant ligų ir traumų prevenciją, ypatingą dėmesį skiriant gyventojų traumatizmo, mirtingumui nuo išorinių mirties priežasčių mažinimui, kraujotakos sistemos ligų ir onkologinių susirgimų prevencijai.

6.2. Visuomenės sveikatos stiprinimas savivaldybės bendruomenėje apima penkias funkcines grupes: informacijos apie sveikatą teikimas, konsultavimas, mokymas, sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas ir sveikatos stiprinimo veiklos organizavimas. Visuomenės sveikatos stiprinimo veikla apima septynias poveikio sritis: sveikos mitybos skatinimas ir nutikimo prevencija, fizinio aktyvumo skatinimas, sveikos aplinkos kūrimas, sužalojimų prevencija, rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija, psichikos sveikatos stiprinimas ir užkrečiamųjų ligų prevencija.

6.3. 2017 m. visuomenės sveikatos specialistai organizavo 59 renginius (pranešimai, paskaitos, diskusijos, konkursai, viktorinos, kita aktyvi veikla), juose dalyvavo 1721 dalyvis.

6.3.1. Sveikos mitybos skatinimas ir nutukimo prevencija. Buvo organizuoti 5 renginiai, kuriuose dalyvavo 87 Varėnos rajono gyventojai. Minint Pasaulinę sveikos mitybos dieną buvo organizuota popietė, kurios metu buvo gaminami sveikatai palankūs patiekalai. Vyko degustacija, aptarimas. Dauguma patiekalų buvo įtraukti į ugdymo įtaigų valgiaraščius. Skatinant sveiką mitybą, vyko paskaitos-diskusijos Dubičių bendruomenėje bei Matuizų ir Panočių pagrindinių mokyklų bendruomenėse. Siekiant didinti gyventojų informuotumą sveikos mitybos srityje buvo parengti ir publikuoti straipsniai: „Kaip greičiau sustiprėti po ligos“, „Kaip nepakenkti sau prie Velykų stalo“, „Sveika mityba paauglystėje“, „Kaip apsaugoti širdį per karščius“ ir kita, kurie buvo publikuoti

Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt ir Biuro Facebook paskyroje. Parengta ir išdalinta 100 vnt. lankstinukų „Sveika mityba“.

6.3.2 Fizinio aktyvumo skatinimas. Organizuoti 8 renginiai (diskusijos, pranešimai praktiniai mokymai), kuriuose dalyvavo 355 Varėnos rajono ir miesto gyventojai. Skatinant gyventojų fizinį aktyvumą, gegužės 10 d. buvo suorganizuotos varžybos, skirtos Pasaulinei Judėjimo sveikatos labui dienai paminėti. Dalyvavo Varėnos rajono ugdymo įstaigų komandos, viso 235 dalyviai.

Balandžio mėnesį buvo suorganizuotas mankštų ciklas Varėnos bendruomenei. Mankštinosi 64 asmenys. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą nutukimo prevencijos srityje buvo parengti ir publikuoti keturi straipsniai, parengta ir išdalinta 100 vnt. lankstinukų „Mankšta namuose!“.

6.3.3. Sveikos aplinkos kūrimas, sveikatos sauga ir stiprinimas ir kraujotakos sistemos ligų profilaktika. Biuro specialistai organizavo 18 renginių, kuriuose dalyvavo 605 Varėnos miesto ir rajono gyventojų. Gegužės mėnesį Varėnos „Ryto“ progimnazijoje, Senosios Varėnos A. Ryliškio pagrindinėje mokykloje buvo suorganizuota dviejų dienų paskaitų ciklas „Kibernetinės priklausomybės prevencija“, taip buvo siekiama atkreipti mokinių dėmesį į kibernetinės priklausomybės reiškinius įvairiuose socialiniuose sluoksniuose. Viso dalyvavo 143 mokiniai. Biuro specialistai buvo pakviesti į tris Varėnos rajono šventes (Jaunimo šventė, Matuizų kaimo šventė, Dubičių bendruomenės popietė) skleisti informaciją apie sveikatos saugą ir stiprinimą bendraisiais sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimais. Švenčių dalyviai galėjo patobulinti dirbtinio kvėpavimo ir širdies masažo įgūdžius, naudojant pirmosios pagalbos manekoną su elektroniniu jutikliu, norintys galėjo atlikti kūno masės įvertinimą, naudojant *Omron* kūno masės analizatorių. Taip pat renginių metu buvo vykdomos sveikatos viktorinos, demonstruojamos įvairios prevencinės vaizdinės priemonės: 3D stovai „Nutukimo pasekmės“, „Piktnaudžiavimo alkoholiu pasekmės“, akiniai „Neblaivus ir pavojingas“, sveikos ir užsikimšusios arterijos modelis, širdies ligų maketas, tabako dervų modelis, sveiki ir rūkoriaus plaučiai. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą sveikos aplinkos kūrime buvo parengti 3 straipsniai, kurie buvo publikuoti Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt ir Biuro Facebook paskyroje.

6.3.4. Sužalojimų prevencija. Suorganizuoti 4 renginiai (praktiniai mokymai, paskaitos), kuriose dalyvavo 60 Varėnos miesto ir rajono gyventojų. Tobulinant dirbtinio kvėpavimo ir širdies masažo įgūdžius, mokymų metu buvo naudojamas pirmosios pagalbos manekenas su elektroniniu jutikliu, mokomasis išorinis širdies defibriliatorius ir kitos inovatyvios priemonės. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą traumų prevencijos srityje buvo parengti keturi straipsniai, kurie buvo publikuoti Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt ir Biuro Facebook paskyroje. Parengta ir išdalinta 100 vnt. lankstinukų „Pirmoji pagalba. Aš galiu padėti“.

6.3.5. *Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo ir lytiškai plintančių ligų prevencija. Buvo suorganizuoti 9 renginiai (konferencija, konkursai, paskaitos - diskusijos), kuriuose dalyvavo 356 Varėnos rajono ir miesto gyventojai. Balandžio mėnesį įvyko moksleivių piešinių/ karikatūrų konkursas „Rūkymui STOP“. Buvo atsiųsti vertinimui 67 piešiniai. Daugiausiai balsų surinkę piešiniai buvo apdovanoti vardinais diplomais ir atminimo dovanėlėmis. Varėnos „Ąžuolo“ gimnazijoje įvyko paskaitų ciklas gimnazistėms tema “Mergaitė, mergina, moteris“. Paskaitos lektorė psichologė Justina Zelionkaitė mokė merginas gerbti ir mylėti save, pasakojo apie kūno pokyčius susijusius su brendimu. Dalyvavo 86 gimnazistės.*

Lapkričio mėnesį buvo suorganizuota mokinių konferencija „Mums ne vis vien“. Konferencijoje dalyvavo 110 moksleivių iš įvairių rajono ugdymo įstaigų bei svečiai iš Kalesninkų pagrindinės mokyklos. Konferencijos metu pranešimus pristatė ir savo mintimis bei informacija dalijosi patys moksleiviai. Pristatyta 11 pranešimų. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą sveikos aplinkos kūrime buvo parengta 13 straipsnių, kurie buvo publikuoti Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt ir Biuro Facebook paskyroje.

6.3.6. *Psichikos sveikatos stiprinimas ir onkologinių ligų profilaktika. Biuro specialistai suorganizavo 4 renginius (mokymai, paskaitos - diskusijos), kuriuose dalyvavo 95 Varėnos miesto ir rajono gyventojai. Spalio 13 d. buvo organizuoti mokymai „Nematoma onkologinių pacientų kovos su liga pusė“. Mokymai buvo skirti socialiniams darbuotojams, sveikatos specialistams, nevyriausybinų organizacijų atstovams, bendruomenės nariams. Pranešimus pristatė VšĮ Inkocentras vadovė, gydytoja Jurga Misevičienė ir slaugytoja Jolita Šukienė. Buvo dalinama informacinė medžiaga „Europos kovos su vėžiu kodeksas“, „Vėžio prevencijos ir ankstyvos diagnostikos programos Lietuvoje“. Dalyvavo 18 asmenų. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą psichikos sveikatos stiprinimo ir onkologinių ligų prevencijos srityje buvo parengti septyni straipsniai, kurie buvo publikuoti Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt ir Biuro Facebook paskyroje.*

6.3.7. *Užkrečiamųjų ligų prevencija. Biuro specialistai organizavo 11 renginių (seminaras, akcija, konkursas, paskaitos - diskusijos), kuriuose dalyvavo 163 Varėnos rajono ir miesto gyventojai. Spalio 19 d., bendradarbiaujant su Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centru, buvo suorganizuotas seminaras „Apsaugok save ir aplinkinius nuo tuberkuliozės“. Seminaro metu pranešimus pristatė Prof. dr. Saulius Čaplinskas, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro direktorius, Kristina Žukauskaitė, ULAC Imunoprofilaktikos skyriaus visuomenės sveikatos specialistė, Daiva Razmuvienė, ULAC Imunoprofilaktikos skyriaus vedėja, Asta Skrickienė, ULAC Imunoprofilaktikos skyriaus visuomenės sveikatos specialistė, Joana Korabliovienė, ULAC Epidemiologinės priežiūros skyriaus visuomenės sveikatos specialistė, Danutė Tvarijonavičienė, Nacionalinio visuomenės*

sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamento Varėnos skyriaus visuomenės sveikatos specialistė. Buvome supažindinti su efektyviais tuberkuliozės prevencijos metodais, aptarta, kokios yra pagrindinės problemos šioje srityje ir kaip galima jas spręsti, pateikta informacija apie tiesiogiai stebimo trumpo gydymo kurso (DOTS) strategiją. Dalyvavo 43 specialistai, kurie gavo kvalifikacijos tobulinimosi pažymėjimus. Siekiant didinti gyventojų informatyvumą užkrečiamųjų ligų srityje buvo parengta 16 straipsnių, kvietimų kurie buvo kurie buvo publikuoti Biuro tinklapyje www.varenosvsb.lt, Biuro Facebook paskyroje ir vietinėje spaudoje.

6.4. Visuomenės sveikatos stebėseną – tikslingai atliekamas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių visuomenės sveikatos rizikos veiksnių duomenų rinkimas, kaupimas, apdorojimas, saugojimas, analizė ir vertinimas. Visuomenės sveikatos stebėseną Varėnos rajono savivaldybėje vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2014 m. gruodžio 19 d. Nr. V-1387 įsakymu „Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo““ pakeitimo. Stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas, kurį sudaro **51 unifikotas rodiklis**.

6.4.1. Parengta Varėnos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 m. ataskaita. Ataskaitoje pateikiami ir aprašomi 2016 m. visuomenės sveikatos būklę atspindintys duomenys Varėnos rajono savivaldybėje. Per 2016 m. gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 1,13 proc. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Lietuvoje gyveno 2 888 558 asmenys, t. y. 32 704 asmenimis mažiau nei 2015 m. **2016 m. galima pasidžiaugti šiais rodikliais:** Varėnos rajone nemirė nė vienas kūdikis (vaikas iki 1 metų); neužfiksuotas sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze, neužfiksuotas pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių ir mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu. 2016 m. Varėnos rajono savivaldybėje aktyviai įgyvendinant savižudybės prevencijos priemones, žymiai sumažėjo savižudybių skaičius. Tačiau 2016 m. Varėnos rajone sergamumas tuberkulioze sparčiai augo ir beveik 3 kartus viršijo Lietuvos vidurkį. 2016 m. užregistruoti 26 nauji tuberkuliozės atvejai. Paauglių gimdymų rodiklis Varėnos r. sav. palyginus su Lietuvos vidurkiu buvo 4 kartus didesnis.

6.4.2. Parengta Varėnos rajono savivaldybės mokinių sveikatos 2017 metų analizė.

2017 metais visi Varėnos rajono bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai pasitikrino sveikatą. Didžioji dalis Varėnos rajono bendrojo lavinimo mokyklose besimokančių mokinių turi pirmą sveikatos grupę. Mokyklinio amžiaus vaikams dažniausiai buvo diagnozuoti regos, skeleto-raumenų sistemos, kvėpavimo sistemos sutrikimai bei virškinimo trakto sutrikimai. Tik 13,91 proc. vaikų neturėjo edonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, 69,09 proc. vaikų neturėjo sąkandžio

patologijos, bendras kpi+KPI indeksas sudarė 4,64. Per metus užregistruoti 485 kartai apsilankymų pas visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, dėl įvairių negalavimų ir konsultacijų.

VII. MOKINIŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

Vaikų ir mokinių pirminė visuomenės sveikatos priežiūra yra viena iš prioritetinių Biuro veiklos sričių.

7.1. Keturi visuomenės sveikatos priežiūros specialistai visuomenės sveikatos priežiūrą vykdė 16-koje Varėnos rajono savivaldybės bendrojo lavinimo, ikimokyklinio ugdymo bei kitų steigėjų mokyklose. Visuomenės sveikatos priežiūros specialisto darbo krūvis apibrėžiamas 2013 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. V-932 „Dėl Valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti reikalingų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ (2017 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1459 redakcija) 9 punkte: **870 mokinių**, ugdomų ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, priskirtina vienam visuomenės sveikatos priežiūros specialistui miesto gyvenamosiose vietovėse; **420 mokinių**, ugdomų ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, priskirtina vienam visuomenės sveikatos priežiūros specialistui kaimo vietovėse.

7.2. Atsižvelgiant į mokinių skaičių 1 pareigybei, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai veiklą vykdė keliose mokyklose: tik vienas specialistas (0,5 etato) aptarnauja 1 mokyklą, du specialistai – 4 ugdymo įstaigas ir vienas specialistas – 6 ugdymo įstaigas. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistams, vykdančiams sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, kiekvieną mėnesį sudaromi ir tvirtinami darbo grafikai.

7.3. Svarbiausia visuomenės sveikatos priežiūros specialisto mokykloje funkcija yra sveikatos ugdymas ir mokymas. 2017 m. visuomenės sveikatos priežiūros specialistai organizavo 321 renginį (pranešimai, paskaitos, diskusijos, konkursai, viktorinos, akcijos), juose dalyvavo 8569 dalyvių, buvo paruošti ir paviešinti 244 standai, paruošta ir išdalinta 1679 atmintinių, lankstinukų. Susisteminti duomenys apie 2017 m. ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose vykdytą sveikatos ugdymo ir mokymo veiklą pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Sveikatos ugdymo ir mokymo veikla

Sveikatinimo veiklos sritis	Paskaitos	Aktyvūs užsiėmimai	Konkursai, akcijos	Standai
1. Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	5	16	6	32

2. Sveika mityba ir nutukimo prevencija	3	17	7	14
3. Fizinis aktyvumas	1	6	10	9
4. Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	5	11	-	4
5. Aplinkos sveikata	4	7	6	12
6. Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	6	14	5	22
7. Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	4	11	3	10
8. Tuberkuliozės profilaktika	24	17	5	21
9. Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	34	21	1	83
10. Dantų ėduonies profilaktika ir burnos higiena	3	8	2	4
11. Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	2	11	2	19
12. Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	3	20	4	11
13. Onkologinių ligų profilaktika	6	11	-	3
Iš viso	100	170	51	244

7.4. Viena iš visuomenės sveikatos priežiūros specialistų veiklų ugdymo įstaigose yra konsultacijų ir pirmosios pagalbos teikimas. 2017 m. ugdymo įstaigų Sveikatos kabinetuose apsilankė 1153 asmenys. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai 42 asmenims suteikė pirmąją pagalbą ir 1111 asmenų pakonsultavo įvairiais sveikatos priežiūros klausimais.

7.5. Sveikatos priežiūros specialistai dalyvauja Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo plėtroje, bei sveikatą stiprinančios mokyklos organizacinės grupės veikloje. 2017 metais ši veikla buvo vykdoma Senosios Varėnos vaikų lopšelyje-darželyje „Nykštukas“, Varėnos „Ryto“ progimnazijoje, Senosios Varėnos Andriaus Ryliškio pagrindinėje mokykloje. Specialistai padėjo organizuoti įvairias akcijas, konkursus, skaitė paskaitas aktualiomis sveikatos temomis.

7.6. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai mokyklose vykdė ir kitas teisės aktais numatytas funkcijas:

7.6.1. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai pildė duomenis apie vaikų sveikatą (forma Nr. 027-1/a) vaikų sveikatos stebėsenos informacinėje sistemoje bei atliko duomenų analizę. 2017 metais visi Varėnos rajono bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai pasitikrino sveikatą. Didžioji dalis Varėnos rajono bendrojo lavinimo mokyklose besimokančių mokinių turi pirmą sveikatos grupę. 2017 metais mokiniai daugiausiai sirgo ūminiais virusiniais susirgimais ir ausų ir gerklės

ligomis. Didžiausias bendras mokinių sergamumas registruotas Merkinės V. Krėvės gimnazijoje, mažiausias – Panočių pagrindinėje mokykloje.

7.6.2. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai vykdė užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą. Gavus tėvų sutikimą buvo atliekami vaikų higieninės švaros patikrinimai. 2017 metais užpildyti 140 higieninės švaros patikrinimo aktai. Patikrinimų metu fiksuoti 56 užsikrėtimo pedikulioze atvejai. Suteikta pagalba (metodinė pagalba, antiparazitinės priemonės) visiems užsikrėtusiems, jų šeimos nariams.

7.7. 2017 metais Varėnos rajono bendrojo ugdymo įstaigų valgykloms sudaryti 32 perspektyviniai valgiaraščiai bei parengtos 696 technologinės ir 1173 kalkuliacinės kortelės. Ikimokyklinio ugdymo įstaigoms parengti 7 perspektyviniai ir 2 pritaikyto maitinimo valgiaraščiai, sudaryta 850 technologinių ir 545 kalkuliacinės kortelės. Mitybos specialistas teikė metodines konsultacijas asmenims, dalyvaujantiems Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programoje bei valgyklų darbuotojams. Specialistas per 2017 m. suteikė 71 konsultaciją.

VIII. JAUNIMUI PALANKIŲ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMAS

8.1. Ši veikla vykdoma Norvegų projekto „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų Varėnos rajono savivaldybėje prieinamumo ir kokybės gerinimas įdiegiant jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“ (Nr. NOR-LT11-SAM-01-K-03-007) tęstinumui užtikrinti.

8.2. Jaunimui palankias sveikatos priežiūros paslaugas teikia ir užtikrina jų kokybę Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų koordinatorius (1 etatas) ir psichologas (0,25 etato):

8.2.1. Buvo organizuota 18 prevencinių renginių:

8.2.1.1. Organizuoti 4 renginiai apie sveiką mitybą, fizinį aktyvumą. Kovo mėnesį buvo organizuoti 3 renginiai sveikos mitybos tema- „Sveika mityba- sveikas aš!“. Renginiai vyko Varėnos atvirame jaunimo centre (2017-03-16 ir 23) ir vaikų dienos centre „Versmė“ (2017 -03-31). Jų metu buvo nurodyti sveikos mitybos pagrindai. Renginiuose iš viso dalyvavo: 36 asmenys (14-15m. amžiaus). 2017 m. Rugsjūčio 14-tą dieną, Visuomenės sveikatos biuras prisijungė prie Jaunimo dienos šventės, kuri vyko Varėnos miesto stadione. Šventės dalyviai buvo kviečiami atlikti kūno sudėties analizę, sudalyvauti sveikatos žinių loterijoje, sužinoti sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo naudą bei žalingų įpročių žalą organizmui. Renginyje iš viso dalyvavo : 70 dalyvių (14-29 metų).

8.2.1.2. Organizuoti 9 renginiai apie žalingų įpročių žalą. 2017m. Vasario 23 d. organizuota diskusija „Kokia mokykla- tokia ir visuomenė, kokia visuomenė- tokia ir mokykla“ Šio renginio metu buvo aptarti aktualūs klausimai apie kiekvienos institucijos požiūrį dėl psichoaktyvių medžiagų paplitimo tarp Varėnos ir rajono jaunimo. Aptarta, kokias funkcijas vykdo ir kokių

veiksmų imasi kiekviena institucija, susidūrusi su problema arba konkrečiu asmeniu, turinčiu žalingų įpročių. Visos dalyvavusios institucijos: Varėnos rajono savivaldybė, „Ryto“ progimnazija, „Ąžuolo“ gimnazija, Švietimo skyrius, rajono policijos komisariatas, Varėnos švietimo centras, mokinių tėvai. Dalyviai teikė pasiūlymus, ragino veikti ir aktyviau bendradarbiauti. Renginyje iš viso dalyvavo 17 dalyvių. Bendradarbiaujant su Varėnos policijos komisariato bendruomenės pareigūnėmis organizuotos 8 paskaitos Varėnos ir rajono progimnazijose, gimnazijose ir pagrindinėse mokyklose (2017-10-12 Valkininkų gimnazijoje; 2017-10-18 Marcinkonių pagrindinėje mokykloje; 2017-10-23 Matuizų pagrindinėje mokykloje; 2017-12-07 Ryto progimnazijoje 3 renginiai; 2017-12-08 V. Krėvės gimnazijoje 2 renginiai) apie psichoaktyvias medžiagas ir jų vartojimo atsakomybę. Renginiuose iš viso dalyvavo 112 dalyvių (14-18m. amžiaus).

8.2.1.3 Organizuotas renginys apie saugų elgesį atostogų metu (Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija). Rugspjūčio 9 dieną Varėnos vaikų dienos centro „Versmė“ organizuojamoje vasaros poilsinėje – turistinėje stovykloje prie Žiežulio ežero (Varėnos r.) jaunieji stovyklautojai buvo supažindinti su saugaus elgesio prie vandens taisyklėmis ir pavojais, kurie gali ištikti maudantis vandens telkinyje. Renginyje iš viso dalyvavo : 17 dalyvių (14-16m. amžiaus).

8.2.1.4. Organizuoti 3 renginiai lytiškumo ugdymui, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencijai. 2017-03-08/09/15 buvo organizuojamos 3 išvykos į Varėnos PSPC gydytojo- ginekologo kabinetą. Išvykose dalyvavo „Ryto“ progimnazijos 8 klasių mokinės. Tikslas- informuoti paaugles apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą, AIDS ir kitų lytiškai plintančių ligų prevenciją. Renginiuose iš viso dalyvavo : 35 dalyviai (14-15m. amžiaus).

8.2.1.5. Organizuotas renginys savižudybių prevencijai. Rugsėjo 9 d. buvo organizuotas Dviračių žygis „Tau – minutė, kitam – gyvenimas“. Renginio tikslas Paminėti Pasaulinei savižudybių prevencijos dienai. Renginyje iš viso dalyvavo :19 dalyvių (10- 29m. amžiaus)

8.2.2. Buvo organizuoti 2 mokymai. Lapkričio 30 d. vyko mokymai „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo mažinimas. Bendraamžis bendraamžiui“, kurie buvo organizuoti Varėnos „Ąžuolo“ gimnazijos mokiniams. Mokymų tikslas suteikti informacijos apie psichoaktyvių medžiagų žalą organizmui ir jų vartojimo atsakomybę. Mokymuose iš viso dalyvavo 52 dalyviai (16-18 m. amžiaus).

8.2.3. Buvo parengtų ir pavišintų 30 elektroninių leidinių. Buvo vykdoma informacinių ekranų priežiūra, talpinama informaciją apie sveikatingumo renginius ir kitą jaunimui aktualią informaciją.

8.2.4. Jaunimo sveikatos portale buvo parengtos ir pavišintos 48 naujienos apie sveikatingumo renginius ir kitą jaunimui aktualią informaciją.

8.2.5. 125 (švietimo, socialinės apsaugos, policijos, kitų sektorių tarnybų nukreiptiems asmenims) buvo suteiktos psichologo konsultacijos. Specialistams, tėvams suteiktos 26 konsultacijos įvairiomis jaunimo sveikatos temomis. Atvejo vadyba taikyta 4 asmenims.

8.2.6. Pasirašytos dvi Bendradarbiavimo sutarys dėl JPSPP teikimo.

IX . PROJEKTINĖ VEIKLA

9.1. 2017 m. parengti ir įgyvendinti 5 Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektai: „Sveiki mano dantukai“, „Pedikuliozės prevencija Varėnos rajone“, „Tuberkuliozės prevencija Varėnos rajone“, „Alkoholio vartojimo mažinimas Varėnos rajono savivaldybėje“, bei Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos programa „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija jaunimo aplinkoje“. Projektai finansuoti iš Varėnos rajono savivaldybės biudžeto. Informacija apie priemones, vykdytas projektų įgyvendinimo metu, pateikiama 4 lentelėje.

4 lentelė. 2017 m. Informacija apie priemones, vykdytas projektų įgyvendinimo metu

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Projekte dalyvavusių asmenų skaičius	Projekto rezultatai
1.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos dantų edukacijos profilaktikos projektas „Sveiki mano dantukai“	Dalyvavo 105 vaikai	Teoriniai užsiėmimai (mokymai) – 6; Praktiniai užsiėmimai (mokymai) – 6; Išvykos į stomatologijos kabinetą – 2, Informacinė sklaida – 3 straipsniai (www.varenosvsb.lt).
2.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Alkoholio vartojimo mažinimas Varėnos rajono savivaldybėje“	Dalyvavo 21 asmuo	Mokymų skaičius – 4, lankstinuko gamyba, tiražas – 500 vnt. Informacinė sklaida – 2 straipsniai. (www.varenosvsb.lt www.facebook.com/varenosvsb).
3.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Tuberkuliozės prevencija Varėnos rajone“	Dalyvavo 109 asmenys	Seminarų skaičius – 1, Teoriniai užsiėmimai bendruomenėse (paskaitos) – 5, Informacinė sklaida: -lankstinuko gamyba, tiražas – 100 vnt. -straipsniai – 2 (www.varenosvsb.lt , www.facebook.com/varenosvsb)
4.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Pedikuliozės prevencija Varėnos rajone“	Dalyvavo 2531 vaikai / mokiniai	Higienos patikrinimų skaičius – 140. Užsiėmimų skaičius – 17. Informacijos sklaida – 2 straipsniai (www.varenosvsb.lt www.facebook.com/varenosvsb)
5.	Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos programa „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo	Dalyvavo 121 asmenys.	aplinkos paviršių dėl psichoaktyvių medžiagų aptikimo tyrimas 8 ugdymo įstaigose, -mokinių konferencija – 1,

X. PRIVALOMOJO SVEIKATOS MOKYMO PASLAUGOS

10.1. Biuras vykdo privalomąjį pirmosios pagalbos mokymą, privalomąjį higienos įgūdžių mokymą, mokymus apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai. 2017 m. buvo organizuoti 102 privalomieji higienos įgūdžių mokymai (apmokyti 376 asmenys), 69 privalomieji pirmosios pagalbos mokymai (apmokyti 283 asmenys) ir 16 privalomųjų mokymų apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai (apmokyta 17 asmenų). Viso mokymuose dalyvavo 676 įvairių profesijų darbuotojai, 573 asmenys atestuoti kaip savarankiškai pasirengę pagal Higienos įgūdžių mokymo programas (H1-H10) (5 lentelė).

5 lentelė. Privalomojo sveikatos mokymo veikla

Veiklos vertinimo kriterijų faktinis įvykdymas			
Kriterijaus pavadinimas	Mokymų skaičius	Apmokytų asmenų skaičius	Savarankiškai pasirengusių atestuotų asmenų skaičius
Privalomieji higienos įgūdžių mokymai	102	376	
H1 (specialioji 6 val. programa)	1	3	
H10 (specialioji 10 val. programa)	9	15	
H3 (specialioji 6 val. programa)	1	1	
HB (specialioji 2 val. programa)	91	357	
Privalomieji pirmosios pagalbos mokymai	69	283	
PP (pagrindinė 8 val. programa)	54	203	
PT (pagrindinė 4 val. programa)	15	80	
Privalomieji mokymai apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai	16	17	
A1 (4 val. programa)	16	17	
Atestuoti asmenys savarankiškai pasirengę pagal privalomojo Higienos įgūdžių mokymo programas (H1-H10)	-	-	573
	187	676	573

XI. BENDRADARBIAVIMAS

11.1. Nuolat bendradarbiaujame su Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centru, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Vilniaus universitetu, Higienos institutu, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Alytaus departamento Varėnos skyriumi, Varėnos socialinių paslaugų centru, Varėnos PSPC, Varėnos rajono seniūnijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, Dzūkijos Nacionalinis parku ir kt.

XII. 2017 M. PARENGTOS BIURO VEIKLOS ATASKAITOS:

12.1. Varėnos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2017 m. veiklos ataskaita (pateikta Varėnos rajono savivaldybės tarybai 2018-02-14).

12.2 Varėnos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaita (pateikta Varėnos rajono savivaldybės Tarybai 2017-12-29).

12.3. Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos programos „Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija jaunimo aplinkoje“ ataskaita (pateikta 2017-11-17 Varėnos rajono savivaldybės administracijai).

12.4. Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektų: „Sveiki mano dantukai“, „Pedikuliozės prevencija Varėnos rajone“, „Tuberkuliozės prevencija Varėnos rajone“ ir „Alkoholio vartojimo mažinimas Varėnos rajono savivaldybėje“ ataskaitos (pateikta 2017-12-13 Varėnos rajono savivaldybės administracijai).

12.5. 2017 m. valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo vertinimo kriterijų ataskaita (pateikta 2018-01-08 Varėnos rajono savivaldybės administracijai).

12.6. Informacija apie jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimą Varėnos rajono savivaldybėje 2017 m. (pateikta 2018-01-09 Varėnos rajono savivaldybės administracijai)

12.7. Sveikatos ugdymo ir mokymo 2017 m. ataskaita Nr. 41-1-sveikata (pateikta 2018-02-14 Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui)

12.8. 2017 m. personalo ataskaita Nr. 3 (SVEIKATA) (pateikta 2018-01-04 Higienos institutui).

12.9. 2017 m. Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programos vykdymo ataskaita (Pateikta 2018-01-09 Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui).

12.10. Finansų kontrolės būklės ataskaita (metinė).

12.11. Viešųjų pirkimų ataskaita (pateikta Viešųjų pirkimų tarnybai 2018-01-23.)

XIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13.1. Problemos, su kuriomis susiduriama Biuro veikloje:

13.1.1. Kvalifikuotų specialistų trūkumas;

13.1.2. Transporto priemonės neturėjimas apsunkina visuomenės sveikatos biuro veiklos organizavimą;

13.1.3. Sudėtingos sveikatos ugdymo ir mokymo organizacinės sąlygos švietimo sistemoje. Artimiausios veiklos perspektyvos priklauso nuo valstybinės ir vietos politikos visuomenės sveikatos priežiūros srityje, gyventojų sveikatos rodiklių ir turimų finansinių bei žmogiškųjų išteklių.

13.2. Numatomos prioritetinės veiklos sritys 2018 m.:

- vaikų ir jaunimo sveikatos išsaugojimas ir stiprinimas;
- bendruomenės sveikatos stiprinimas;
- neinfekcinių ir infekcinių susirgimų profilaktikos vykdymas, pirmenybę teikiant ligų ir traumų prevencijai, vėžinių susirgimų profilaktikai, širdies kraujagyslių susirgimų profilaktikai, didelę grėsmę bendruomenei turinčių infekcijų profilaktikai;
- alkoholio, tabako ir narkotikų vartojimo prevencija.

Direktorė

Astutė Žmuidinavičienė.